

# Yazarın resmini çizmekten sevinen ruhunu yakalamaya çalıştım

Hayatı, **sanatı** ve eserleri... Bir yazarı, şairi tanıtmak için yazılmış ders kitabı niteliğindeki çalışmalarını hatırlarsınız. Selçuk Demirel bunu çizgiyle yapıyor. Portrenin çok ötesinde portreler bunlar... Behçet Necatigil'den Oğuz Atay'a, Orhan Pamuk'tan Dostoyevski'ye 73 edebiyatçının Selçuk Demirel'in kaleminden çıkmış halleri var 'Yazarların Yüzünden'de.

**İHSAN YILMAZ**  
iyilmaz@hurriyet.com.tr

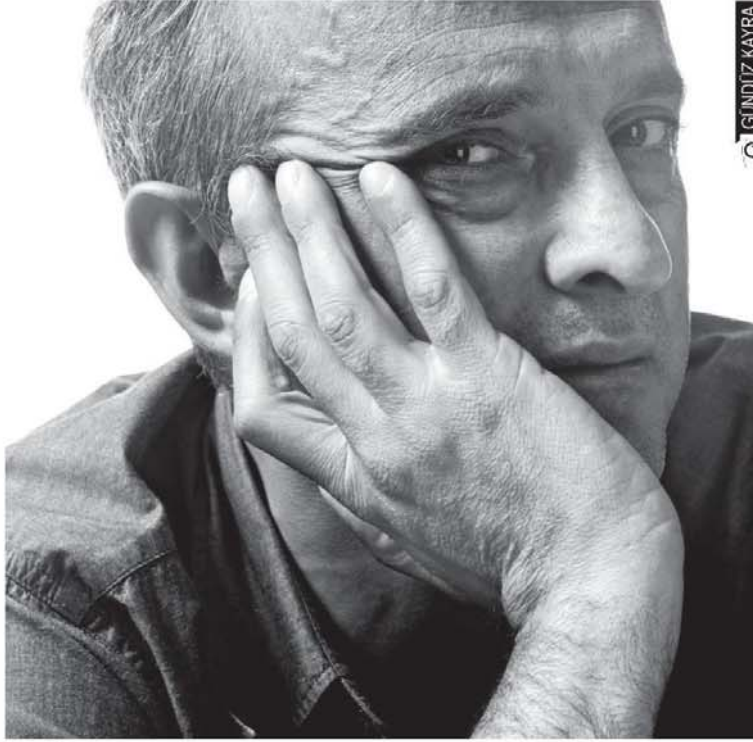
**B**ir kitabı okurken yaptığımız en basit eylem, sevdiğimiz satırların altını çizmek ya da o bölümü ayrı bir yere not etmektir. Selçuk Demirel'de bu farklı sanırım. Okur Selçuk Demirel'den çizer Selçuk Demirel'e geçiş nasıl oluyor?

Bu, okuduğumuz kitabın ne olduğuna da bağlı bir durum. Bir romanda böyle bir gereksinime duymayabilirsiniz. Bazı **kitapları** bir kere okumak yetmeyebilir. Yeniden dönüp bakmak ya da başkaları ile paylaşmak için, yazmayı, çizmeyi düşündüğünüz bir yazıda, çizide referans olarak kullanmak için altını çizme ihtiyacı duyarız.

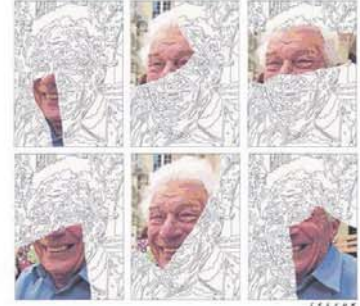
Birçok yazarla ortak çalışmalar yaptım. Birçoğunda bu çalışmalar var olan metinlerin illüstrasyonu değildi. En güzel örneği John Berger'la gerçekleştirdiklerimiz. 'Kıyadaki Adam', 'Katarakt', 'Duman' **kitaplarını** örnek verebilirim. Bu **kitapları** gerçekleştiren altını çizebileceğim metinler ortada yoktu. Çizgi ve yazı birlikte oluştu. Geçen yıl üç, beş ay süreyle Orhan Pamuk'un ünlü ve en enigmatik romanı 'Kara **Kitap**'ı okumakla geçirdim. Kitabın birçok sayfasının satır altlarını çizdim, post-it'lerle notlar aldım, küçük desenler çizdik. Bu okuma bittiğinde yoğun bir şekilde çizmeye koyuldum, sanırım 80-100 arası desen ve resim yaptım. Ortaya çıkan resimler, altını çizdiğim satırların resimleri değildi. Yapmak istediğim zaten bu kitabı resimlemek değildi. Sonra resimlere uygun daha önce işaretlediğim sayfalarından metinler, alıntılar bulmaya çalıştım. Bu çalışma sanırım bu yıl Orhan Pamuk'un elyazmaları ve önsözleriyle 'Sen Surat Okumayı Bilir misin?' adlı altında YKY'den yayımlanacak.

**Yazar desenlerine metinler eşlik ediyor. Büyük bir külliyattan seçilmiş birkaç satır. Metinlerin görsele dönüşümünde etkili olan bölümler mi bunlar?**

Bu **kitaptaki** yazar portreleri 2006'dan itibaren 10 yıl süreyle her ay Milliyet **Kitap** ekinin kapak resimleri olarak yayımlandı. Bu yüzden yazarlarını benim seçtiğim yazarlardan oluşan bir resmi geçit değil. İki, üç yazar portresi daha önce başka dergi ve gazetelerde yayımlanmıştı. Pessoa, Pasolini, Nâzım Hikmet, bunun dışında John Berger, Abidin Dino, Onat Kutlar, Yan Mo, Murathan Mungan ve J.J. Rousseau ilk defa bu **kitapta** yayımlandı. David Levine'in The New York Review of



© GÜNDÜZ KAYRA



## Berger ile yeni bir **kitap** için flört ediyorduk

**Kitaptaki** portrelerden biri de John Berger'a ait. Berger yakın dostundu ve kısa süre önce kaybettik. Berger için neler söylersin?

İnsanların dostlarından, sevdiklerinden, sevgililerinden ayrılması çok zor. Hele bu ayrılık bir ölümse çaresizlik çok daha büyük. Tabii ki John'un ölümüne çok üzgünüm ama yetmiyor John Berger'ın eksikliğini anlatmak için. Son üç, beş aydır yeni bir **kitap** için flört ediyorduk. "Ne demeye geldiğini tam bilemediğimiz 'zaman' üzerine kafa yorabiliirdik mesela" deyince mavi gözlerinin içi gülerken "Spinoza'nın dediği gibi zaman sonsuzluktur, o zaman kitabımızın adını 'What time is it' koyalım ve mutlaka neşeli bir **kitap** olsun, çünkü bu dünya yeterince karanlık ve umutsuzluklarla dolu" dedi. Zaman üzerine çizdiğim notlarımı, eskizlerimi kendisine postaladım. Çok heyecanlanmıştı. Onu görmeye gelen herkese gösteriyordu desenleri, "Yeni kitabımız" diye. Bu **kitap** için gerekli zamanımız olmadı. Bu yarım kalan projeyi gerçekleştirmek istiyorum. John'un **kitaplarında** ki zamanla ilgili yazdığı metinleri bulmak için yaz mevsimini yeniden John Berger okumalarına ayrabiliyorum. 'Zaman sonsuzluktur.' 'Le temps est éternel'.

2015 yazını Turgut Uyar, Edip Cansever, Ece Ayhan, Cemal Süreya, İlhan Berk, Orhan Veli, Melih Cevdet Anday vb. ile geçirdim. Unutulmaz bir yazdı.

birkaç yazarı okumak, keşfetmek hevesi ve isteği uyandırır diye düşündüm.

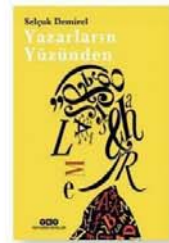
**Nasıl bir okuma takvimin var?**

Sürekli okuyan biri olmakla birlikte sistemli bir okuma düzenim yok. Eklektik diyebilirim. Aynı anda iki, üç **kitap** okuyor olabilirim. Bazen de "Çok uzun bir süre elime **kitap** almadım" suçluluğuyla, ısınmak için bir polisiye **kitapla** yeniden okumaya dönebilirim. Geçen ay biri İstanbul'da geçen Gerard de Nerval'in 'Constantinople'ü ile birlikte Aslı Erdoğan'ın Rio de Janeiro'da geçen romanı 'Kırmızı Pelerinli Kent'ini aynı zamanda okumaya başlamıştım. İki şehir, iki yazar 150 yıl arayla... Geçen yıl yayımlanan 'Portakal Mavisini Bir Dünya' kitabı daha önce başka bir isimle Fransızca yayımlanmıştı. Türkçe baskısı için Türk şairlerinin eklenmesini istemiştin. Bunun için 2015 yazını şiir okumaya ayırıp 50'ye yakın Türk şairinin elimde olan bütün **kitaplarını** okumakla geçirdim. Tanıdığım eşi benzeri olmayan en büyük okuyucu Yüksel Arslan'dır. ■

Book için yaptığı yazar portreleri kendi türünün en mükemmel örnekleridir benim için. Buna İtalyan çizer Tullio Pericoli'yi de ekleyebilirim. Böyle bir şey yapmak istemediğim kesin. Önce yazarları çizmeyi denedim, sonuç benim için sıradandı. 'Benim Adım Kırmızı'daki minyatür ustasının dediği gibi yazarın resmini çizerek ruhunu yakalamaya çalıştım. Daha konseptürel kapak desenleri geliştirmeye çalıştım. Bu yüzden **kitap** birçok stil denemesi olarak da görülebilir. **Kitaptaki** metinlerin seçiminin, okumasının çok vakit aldığını söyleyebilirim. Birtakım Türkçe çevirilere ulaşmam çok zordu. Bu yüzden bazı yazarların metin seçimini editörüm Korkut Erduran'dan rica ettim. Kitabın grafik tasarımının gerçekleşmesini Süreyya Erdoğan yaptı, diğer bütün **kitapları**mda olduğu gibi, ikisine de minnettarım. Seçilen metinlerin resimlerle ilgisi sadece alıntının resimdeki yazar tarafından yapılmış olması.

**Peki sen seçseydin, başka hangi yazarlar olurdu, **kitapta** olmayan?**

**Kitapta** 73 yazar portresi var. Başka yazarların da olmasını isterdim. Sait Faik, Sabahattin Ali, Camus ilk aklıma gelenler, büyük eksikler. Bu kitabı tasarlarken yazarlardan yapılacak kısa alıntılarının yazar portresini zenginleştirceğini, belki bu kitabın okuyucusuna



**YAZARLARIN YÜZÜNDEN**  
Selçuk Demirel  
Yayıncı: YKY  
2017  
188 sayfa, 25 TL.